

Bonnski deklaraciji na rob

V Bonnu je bila od 6. do 8. julija 1997 konferenca o globalnih informacijskih omrežjih, ki so se je udeležili ministri iz vseh držav članic EU, pridruženih članic in EFTE kot tudi ZDA, Kanade in Japonske. S tem je postala eno največjih ministrskih srečanj v letu 1997, ki se je končalo s sprejemom ministrske "Bonnske deklaracije". Če k visokim politikom prištejemo še predstavnike Evropske zveze, OECD ter direktorje največjih evropskih podjetij, med njimi tudi slovenskih, postane očitno, da je bil to izjemno pomemben dogodek.

Ob temu srečanju si moramo Slovenci postaviti nekaj pomembnih vprašanj. Kaj se dogaja na področju globalnih informacijskih omrežij, da ji svetovni politiki posvečajo tako pozornost? Ali se slovenski politiki sploh zavedajo, kaj pomeni prehod v informacijsko družbo z vsemi ekonomskimi in socialnimi posledicami? Ali ob velikih političnih temah in problemih, kot so Evropska zveza, NATO in OECD, sploh vidimo, da se okoli nas dogajajo stvari, ki so prav tako usodno pomembne? Ali vidimo, da se Evropa vsebinsko spreminja? Ko se ji bomo pridružili, ne bo več taka, kot jo vidimo danes. Ali se zavedamo, da streljamo na premikajočo se tarčo?

V uvodniku pustimo ob strani odgovore na vprašanja, ki jih sproža ministrska konferenca, in se zadržimo le na nekaterih vidikih Bonnske deklaracije, ki so pomembni za Slovenijo.

Evropska zveza se zaveda, da zaostaja za ZDA na skoraj vseh področjih, ki so strateško pomembna za prehod v informacijsko družbo in s tem za njeno bodočo vlogo v svetovni ekonomiji in strateško-politični porazdelitvi moči. Vložki v tej igri so izjemno visoki, zato je razumljivo, da so postali tudi politično pomembni. Delež "digitalne ekonomije" postaja tako visok, da bo zelo kmalu odločilno vplival na ekonomski položaj posameznih držav. Dogodki okoli Interneta in digitalizacije našega analognega sveta so v nekaj letih zamajali vse klasične poglede na to, kakšna bo post-industrijska družba. Največji šok pa je hitrost in nepredvidljivost prihajajočih sprememb. Ob tem se je pokazalo, da vse družbe niso enako prilagodljive in ne morejo izrabiti novih tehnologij na enak način. Evropa je na našo žalost počasnejša in manj prilagodljiva od njenih neposrednih tekmic.

Poskus Evropske unije, da zaustavi negativne trende, se je začel z Bangemannovim poročilom in demonopolizacijo evropskih telekomunikacij. To je bil politično pogumen ukrep, ki ga je takrat le malo kdo v resnici razumel. Samo pogledjmo, kaj počnemo na tem področju v Sloveniji, pa nam bo jasno, v čem je problem. Bonnska deklaracija, ki je v osnovi izrazito političen dokument, je naslednji korak, ki je usmerjen v informacijsko vsebino.

Verjetno si bo deklaracijo marsikdo razlagal po svoje. Predvidevamo celo, da jo bodo informatiki primerjali s podobnimi dokumenti iz ZDA in v glavnem podcenjevali njen pomen. Ne glede na naš odnos do takih dokumentov pa je nesporno, da je Bonnska deklaracija prvi uradno sprejeti dokument, ki govori o Evropi kot o enotnem informacijskem prostoru z enakimi pravili igre in z željo, da bi se Europa na tem področju postavila ob bok ZDA. Evropska zveza iz vrste razlogov ne more enostavno privzeti ameriškega pristopa, saj ni enovita država z enotno politiko in zakonodajo, poleg tega pa je izrazito mnogokulturna in mnogojezična. Zato deluje na načelu konsenza, kar je pogosto počasno in neučinkovito, vendar trenutno nima boljše možnosti. Kako težko je uskladiti celo tako načelne dokumente, kakor je Bonnska deklaracija, pa lahko avtor potrdi iz lastne izkušnje, saj je šest mesecev sodeloval pri njenem pisanju in usklajevanju vsakega stavka posebej.

Slovenska delegacija je podprla Bonnsko deklaracijo in se s tem politično zavezala, da jo bo Slovenija spoštovala. O vsebini deklaracije je bila seznanjena tudi Vlada Republike Slovenije in vsa ministrstva. Ali to pomeni, da smo čez noč na široko odprli vrata v informacijsko družbo? Verjetno ne. Smo pa pogledali skozi ključavnico. Pazljivi bralec Bonnske deklaracije bo kmalu našel veliko določb, ki so v našem okolju neizvedljive zaradi neustrezne zakonodaje ali drugačne vladne politike, nekatere pa zaradi čisto političnih razlogov in interesov. Od deklaracije do dejanj bo pot zelo dolga in naporna.

Slovenci bomo odšli v informacijsko družbo z deklaracijami ali brez njih. O tem sploh ne kaže dvomiti, saj se naravnih procesov pač ne da ustaviti. Jasna vizija in jasn cilj pa sta pomoč vsakemu popotniku še posebej takrat, ko ni vseeno, kako dolgo potujemo in koliko plačamo za vozovnico.

Zato ni odveč tudi nekaj realnega optimizma. S sprejemom Bonnske deklaracije smo sprejeli nekatere pomembne temeljne usmeritve, ki lahko deloma nadomestijo posebno vladno strategijo prehoda v informacijsko družbo. Če k temu dodamo še strateške dokumente, ki nastajajo v okviru foruma EU-CEEC o informacijski družbi in jih Slovenija vsaj načelno sprejema, potem že imamo zametek globalne vladne strategije, ne da bi se tega sploh zavedali.

Ali se vam zdi uvodnik preveč politično obarvan za strokovno revijo o informatiki? Mogoče! Dobro pa je vedeti, da so tudi evropski politiki ocenili, da je informatika preresna zadeva, da bi jo prepustili informatikom. Se vam zdi ta stavek znan?

Dr. Cene Bavec